

Lausunto Eduskunnan Hallintovaliokunnalle: Kansallisen ihmiskaupparaportoin kertonut 2014

1 (3)

Eduskunnan Hallintovaliokunnan käsiteltäväksi ke 22.10.2014 klo 12.15

Lausuttavan dokumentin tunnus: K19 / 2014 vp

Lausunnon antaja:

Elintarviketeollisuusliitto ry:n alaisuudessa toimiva Luonnontuoteteollisuusyhdistys

Luonnontuoteteollisuusyhdistys (jäljempänä LTTY) kiittää mahdollisuudesta lausua Kansallisen ihmiskaupparaportoin kertomusta vuodelta 2014. Haluamme saattaa Eduskunnan hallintovaliokunnan tiedoksi seuraavia seikkoja, jotka liittyvät erityisesti lausunnossa mainittuun toimenpideehdotukseen numero 10. "ulkomaalaisten luonnonmarjanpoimijoiden aseman parantamiseksi niin, että marjanpoiminta tehtäisiin pääsääntöisesti työsuhteessa." ja ehdotukseen johtaneista havainnoista, joita eritellään raportin luvussa 4.5.3 Työperäisen ihmiskaupan ehkäisemisen ja uhrien tunnistaminen.

Raportissa mainitaan, että metsämarjanpoiminnan organisoinnissa ilmenee "selviä ihmiskaupan piirteitä". Ihmiskauppa on vahva sana, jota tässä yhteydessä ei sovi käyttää, sillä organisoidussa marjanpoiminnassa ei ole kyse ihmiskaupasta. Raportissa ei myöskään viitata, mitkä menettelyt metsämarjanpoiminnan organisoinnissa olisivat sellaisia, jotka täyttäisivät "selviä ihmiskaupan piirteitä".

Sen sijaan raportissa viitataan Työ- ja Elinkeinoministeriön raporttiin organisoidusta metsämarjanpoiminnasta, jonka on koostanut Markku Wallin keväällä 2014. Wallinin raportissa pohditaan keinoja organisoidun marjanpoiminnan yhteydessä havaittujen ongelmakohtien ratkaisemiseksi, joista yhtenä vaihtoehtona mainitaan metsämarjanpoiminnan työsuhteistaminen. Kyseisessä raportissa oli myös muita kehittämissuhteita, joilla voitaisiin ehkäistä mahdollista ihmiskauppaa siten, että luonnonmarjojen saatavuuden varassa toimivalla elinkeinolla olisi realistiset toimintamahdollisuudet myös jatkossa. LTTY:n jäsenet ovat itse tehneet monia toimenpiteitä poimijoiden olosuhteiden parantamiseksi.

LTTY:n näkemyksen mukaan metsämarjanpoiminnan organisointi työsuhteessa ei ehkäise työperäistä ihmiskauppaa, päinvastoin metsämarjanpoiminnan työsuhteistaminen on johtanut pahempaan ongelmaan mm. Ruotsissa, jossa organisoitu metsämarjanpoiminta on tällä hetkellä työsuhteessa tapahtuvaa työtä. Haluamme ohessa antaa tiedokseen eräitä seikkoja siitä, miksi nykymalli on ulkomaalaisten marjanpoimijoiden kannalta parempi vaihtoehto kuin työsuhteeseen erityisesti maahan saapuvan henkilön lisääntymismahdollisuuksien parantamiseksi.

Miksi metsämarjanpoimijoille ei makseta takuupalkkaa Ruotsin mallin mukaisesti?

Suomessa järjestelmä perustuu siihen, että yritykset kutsuvat henkilön maahan. Kutsuttava saa viisumin, joka mahdollistaa maassa oleskelun enintään 90 päivän ajan. Kutsuva yritys vastaa siitä, että poimijalle tarjotaan majoitus-, ruoka-, sekä kuljetuspalveluita ja yritys sitoutuu ostamaan henkilön poimimat marjat koko siltä ajalta, jonka hän maassamme viettää. Suomessa marjoja poimitaan jokamiehen oikeuden turvin ja näiden marjojen myyntitulo on kaikille maassa asuville ja oleskeleville verotonta tuloa.

Ruotsissa metsämarjoja poimiva henkilö on kutsuttu työntekijä, joka on työsuhteessa lähtömaassa esim. Thaimaassa toimivaan työnvälitysyhtiöön. Työntekijä vastaa itse maahantulon tarvittavien

kerättävän marjan saatavuus heikkenee. Suomalainen metsämarja-raaka-aine kilpailee ruotsalaisen, venäläisen, ukrainalaisen ym. metsämarjaraaka-aineen kanssa. Mikäli metsämarjoja ei saada hankittua kilpailukykyiseen hintaan Suomesta, niitä ostetaan tarvittaessa muualta.

Keväällä 2014 päivitetty ravitsemussuositukset neuvovat nauttimaan jalostamattomia marjoja ja hedelmiä päivittäin. Suomalaiset marjat ovat osoittautuneet tuontimarjoja puhtaammiksi ja turvallisemmiksi. Kuluttajat suosivat myös tuttuja kotimaisia marjajalosteita ja -tuotteita kuten mustikkajogurttia, mustikka- ja puolukkamehua sekä hilloja. Nämä tuotteet valmistetaan ulkomaisesta marjasta jos kotimaisen raaka-aineen hankintakulu nousee liian korkeaksi. Tuttujen ja suosittujen tuotteiden valmistus ei lopu, ellei yritys ole valinnut strategiakseen käyttää vain kotimaista marjaa. Mikäli suomalaisen marjan kilpailukyky heikkenee, se johtaisi satojen suomalaisten työpaikkojen loppumiseen ja veisi monelta ulkomailta Suomeen saapuvalta henkilöltä mahdollisuuden lisäansioihin.

Työsuhdemalli lopettaisi Suomesta organisoidun metsämarjanpoiminnan kokonaan korkeiden hankintakulujen seurauksena ja näin ollen Suomen vientistrategia elintarvikeviennin kaksinkertaistamisesta on siltä osin vaarassa. Tämän lisäksi Suomen biotalousstrategiakin tavoittelee mm. bioperäisten luonnonvarojen tehokkaampaa tuotteistamista ja hyödyntämistä erityisesti vientimarkkinoilla. Metsämarjat ovat näiden kahden elinkeinostrategian keskiössä, eikä metsämarjoihin perustuvaa elinkeinotoimintaa saa vaarantaa pakottamalla yrityksiä keinotekoisii ihmiskauppaa ehkäiseviin toimenpiteisiin. Haasteet tulee ratkaista muilla metsämarjaelinkeinoilla ylläpitävillä keinoilla.

Kunnioitetaan:

Elintarviketeollisuusliitto ry
Toimitusjohtaja Heikki Juutinen

Luonnontuoteteollisuusyhdistys
Puheenjohtaja Vernu Vasunta, Kiantama Oy
Asiamies Mari Lukkariniemi, Elintarviketeollisuusliitto ry